

УДК 631.336.

Плахтій Т.Ф., аспірантка*

ННЦ „Інститут аграрної економіки” УААН

ЗМІНИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

- Досліджено особливості бухгалтерського обліку податку на додану вартість на підприємствах сфери АПК.
- Розглянуто відображення сільгосп - ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку сільськогосподарських товаровиробників.
- The features of record-keeping of the tax value-added on the enterprises of sphere of APK are explored.
- The reflection of sil'gosp - VAT is considered on the accounts of record-keeping of agricultural commodity producers
- Исследованы особенности бухгалтерского учета налога на добавленную стоимость на предприятиях сферы АПК.
- Рассмотрено отображение сільгосп - НДС на счетах бухгалтерского учета сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Питання оподаткування аграрних підприємств податком на додану вартість зазнали змін в 2009 році. Тому для підприємств – платників ПДВ дуже важливо враховувати зміни законодавства в обліку та відображені господарських операцій з обліку податкових зобов'язань з ПДВ. Добре організований облік є передумовою здійснення повних і своєчасних розрахунків з бюджетом. Також підприємство уникає нарахування штрафних санкцій та пені, які можуть бути пов'язані з помилками, що допущені під час обліку реалізації продукції.

Розрахунки з ПДВ проводяться аграріями за спеціальним режимом оподаткування, який потребує досконалої аналітики, що формується даними бухгалтерського обліку, з метою складання податкової звітності.

---

* Науковий керівник Дорош Н.І., проф., д.е.н.

Пропозиції щодо удосконалення будь-якої ланки облікового процесу направлені більшістю науковців на спрощення методики обліку. Що ж стосується обліку розрахунків за податком на додану вартість, то на нашу думку ця ділянка обліку на підприємстві є особливою, та її вдосконалення полягає саме в аналітиці кожного облікового моменту. Адже від правильності розрахунків за цим податком з бюджетом залежить кінцевий фінансовий результат господарської діяльності підприємства.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблем. Незважаючи на досить великий період застосування ПДВ, та питання пов'язані з механізмом оподаткування, що розглядалися в працях вітчизняних науковців: М.Я. Дем'яненко, А.І. Крисоватого, А.М. Поддєрьогіна, А.М. Соколовської нововведення в законодавстві вимагають нових досліджень. В зв'язку із застосуванням нового режиму оподаткування сільгосп-ПДВ, залишається недослідженим питання відображення податку на рахунках обліку за новими правилами.

Цілі статті. Метою написання статті є системна розробка організаційних підходів, що позитивно вплинуть на ефективність роботи бухгалтерів аграрних підприємств з нарахування та сплати ПДВ.

Виникає потреба у розкритті особливостей організації обліку розрахунків за податком на додану вартість на сільськогосподарських підприємствах. Для досягнення зазначеної мети необхідно дослідити особливості організації бухгалтерського обліку операцій з реалізації товарів (послуг), нарахування та сплати ПДВ підприємств, які визнано «сільськогосподарськими».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як і раніше, до нововведень, для відображення нарахування чи сплати ПДВ на рахунках бухгалтерського обліку підставою виступають первинні документи.

Типові форми первинних документів, які використовуються у бухгалтерському обліку для відображення ПДВ це товарно-транспортна накладна, рахунок-фактура, накладна внутрішньогосподарського призначення, акти на виконані роботи.

Загалом, господарські операції з ПДВ при надходженні та реалізації товарів (послуг) на підприємствах АПК відображаються в бухгалтерському обліку як і раніше.

Новизною є те, що починаючи з 01.01.2009 року сільськогосподарські товаровиробники, які є платниками сільгосп-ПДВ, організовують аналітичний бухгалтерський облік та окремий облік поставок товарів на підставі ст.8¹ Закону України „Про ПДВ” передбачено необхідність у веденні окремого обліку за операціями з дотримання критеріїв віднесення товарів до сільськогосподарських і несільськогосподарських. Спеціальний режим оподаткування дає можливість платнику використовувати накопичену суму зобов’язань та відшкодування податкового кредиту, тобто цей режим запобігає появі заборгованості як при звичайному оподаткуванні.

Оскільки п.13 Інструкції №141 набув нового змісту, в зв’язку із запровадженням сільгосп-ПДВ. Згідно визначеної норми на підприємстві до субрахунку 641 „Розрахунки за податками” рекомендовано використовувати аналітичний рахунок „Розрахунки за податком на додану вартість за операціями із спеціальним режимом оподаткування”, де обліковують надходження та реалізацію сільськогосподарських товарів та послуг.

До чинного аналітичного рахунку 641 „Розрахунки за податком на додану вартість” згідно Інструкції №141, виникає необхідність у відкритті субрахунків 4-го порядку (рис.1).

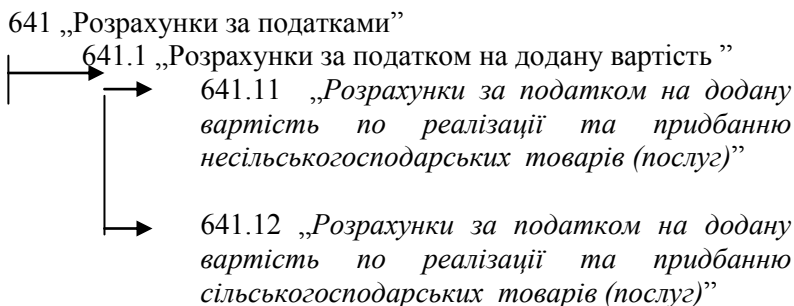

Рис.3. Схематичне зображення аналітичних рахунків до субрахунку 641.1. «Розрахунки за податком на додану вартість».

Щодо субрахунку 641.11 „Розрахунки за податком на

додану вартість по реалізації та придбанню сільськогосподарських товарів (послуг)” на якому сільськогосподарські підприємства ведуть облік ПДВ по реалізації та придбанню товарів та послуг, які відносяться не до сільськогосподарських, то облік ведеться як і раніше.

Практичне використання даних нового аналітичного рахунку 641.12 „Розрахунки за податком на додану вартість по реалізації та придбанню сільськогосподарських товарів (послуг)” наступне:

1. Сума податку визначена за спецдекларацією, що має позитивну різницю залишається у розпорядженні підприємства і відповідно складається кореспонденція: Дт 641.12 Кт 701.

2. Якщо сума податку на додану вартість визначена за спецдекларацією має від’ємне значення, то необхідно скласти наступну кореспонденцію рахунків: Дт 901 Кт 641.12.

3. В разі отримання бюджетного відшкодування при вивезенні (експортуванні) сільськогосподарської продукції (послуг) за межі митної території України платник відображає дану господарську операцію наступним чином: Дт 641.12 Кт 701.

З вищезазначеного слідує, що перевагою в новому режимі оподаткування від тих, які діяли до 01.01.2009 року, згідно Постанов №805 та №271 є спрощення відображення в обліку сум ПДВ, які залишаються у розпорядженні підприємства для покриття витрат, пов’язаних з сільськогосподарським виробництвом.

Складність цих розрахунків спонукає до більш поглибленого підходу з приводу встановлення назв аналітичних рахунків, з метою простоти використання накопичених на них сум.

Хоча протягом звітного періоду відповідно до запропонованої нами аналітики ведення обліку в деякій мірі буде громіздким, але результат ведення обліку від цього матиме позитивний результат. При заповненні декларації з податку на додану вартість, яка складається з двох форм, для сільськогосподарських підприємств не буде створюватися жодних складнощів, так як аналітика субрахунку 641.1 „Розрахунки за податком на додану вартість” повністю відповідає потребі у показниках, які необхідні для складання звітного податкового документу.

Висновки. Рекомендований автором розподіл на субрахунки 4-го порядку для розмежувань податкового зобов’язання і

податкового кредиту, які виникають відповідно при реалізації та придбанні сільськогосподарських і несільськогосподарських товарів (послуг) дає змогу вирішити питання вдосконалення обліку ПДВ та посилити контроль за наявністю заборгованості за платежами з ПДВ до бюджету, згідно змін в податковому законодавстві.

Це важливо, тому що належно організований облік розрахунків за ПДВ підвищує ефективність роботи підприємств, а також забезпечує своєчасну і повну сплату до бюджету з ПДВ, в тому числі ПДВ, що залишається у розпорядженні платника.

Подальше наукове дослідження, на нашу думку, полягає у наступному. Для того, щоб мати підставу для віднесення сум ПДВ на субрахунки, необхідно запровадити ще одну форму накладної, в якій би фіксувався факт надходження чи реалізації товарів (послуг), що регулюються ст.8¹ Закону України „про податок на додану вартість” та відображається на запропонованому автором субрахунку 4-го порядку. 641.12 „Розрахунки за податком на додану вартість по реалізації та придбанню сільськогосподарських товарів (послуг)” та реєстрація цих первинних документів у відомості аналітичного обліку розрахунків з надходження та реалізації сільськогосподарських товарів (послуг).

Список використаних джерел:

1. Бобро А. Агро податки - 2009: ПДВ, ФСП та податок на прибуток/ А.Бобро// Податки та бухгалтерський облік. – грудень №103 (1183). – 2008. – С.44-48.
2. Інструкція з України бухгалтерського обліку податку на додану вартість, затверджена Мінфіном від 24.12.2004 року №414.
3. Мальшаков С. ПДВ – 2009: Перспективи сплати для сільгоспідприємств/ С. Мальшаков// Баланс – Агро. - №20 (176). – 27 жовт. – 2008. – С.20-22.
4. Пономаренко Л. Нові правила обкладання ПДВ сільськогосподарських товаровиробників/ Л. Пономаренко// Вісник податкової служби . – грудень. – 2008. - №48(523). – С.8-10.
5. Про затвердження переліку видів діяльності, на які поширюються норми статті 8¹ Закону України «Про податок на додану вартість», затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2009 р. №23.
6. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 31.10.2008 року №639-VI.
7. Про податок на додану вартість: Закон України від 3.04.1997 р. №168/97-ВР.
8. Сільгоспдв – 2009: з’явився порядок реєстрації/ Все про бухгалтерський облік. - №3. – 2009. – С.7